

4. Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu
“Küresel Eğilimler-Yerel Etkiler”
23-24 ŞUBAT 2018 - İZMİR

**DENİZ SUYUNUN SPA-WELLNESS TURİZMİ
KAPSAMINDA KULLANIMI**

¹Bilal YALÇIN

Su, dünya üzerinde kullanılan en eski tedavi ve rahatlama aracı olarak görülmektedir. Talasso, Yunanca bir kelimedir ve deniz suyu demektir. Talassoterapi, deniz suyundaki mineralleri, tuzu, yosunu ve benzeri unsurları içeren doğal yöntemlerle yapılan uygulamalardır. Uzun bir kıyı şeridinde sahip olan Antalya, deniz suyunu sağlık turizmi kapsamında kullanmaktadır. Çalışmanın amacı; Antalya'nın deniz suyu kullanım potansiyelini irdelemektir. Terapi için deniz suyunu kullanan konaklama tesislerinin yöneticileri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda, deniz suyu potansiyelinden yeterince faydalanılmadığı ve deniz suyu uygulamalarını tercih eden turistlerin sağlık farkındalığı ve geliri seviyesi yüksek olan turistler olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: Antalya turizmi, Deniz suyu, Talassoterapi

1. GİRİŞ

Spa merkezleri, insanların kendilerini iyi ve zinde hissetmelerini sağlayan mekânlardır. Su ile beraber masaj, ışık, ses ve renk gibi özellikler ile tıbbi donanımların da kullanıldığı insanların iyiliğine adanmış mekânlardır (Weisz, 2011). Spa'ların ülkemizde bilinen en önemli şekli hamamlar ile termal sulardan faydalanılan merkezlerdir. Bunun yanında son yıllarda deniz suyundan faydalanılan merkezler de ön plana çıkmıştır.

Wellness kavramı Amerikalı Hekim Halbert Dunn tarafından 1959 yılında insanın vücut, ruh ve akıl unsurlarından oluştuğunu belirttiği yazısından ortaya çıkan kendisinin geliştirdiği bir kavramdır (Mueller ve Kaufmann, 2001). Wellness insanların kendilerini ruhen ve bedenen iyi ve zinde hissetmeleridir. Bu amaçla işletmeciler, insanların kendilerini iyi ve zinde hissetmelerini sağlayacak mekânlar tasarlamaktadırlar.

Çalışmanın amacı sağlık turizminin bir türü olarak turizm faaliyetlerinde yerini alan deniz suyu kullanım uygulamalarının durumunu Antalya özelinde analiz etmektir. Türkiye'de deniz suyunun sağlık turizmi amaçlı kullanımı üzerine mevcut kaynaklar ile verilerin ve

---

¹ Yrd. Doç. Dr. Bilal YALÇIN, Gümüşhane Üniversitesi, Turizm Fakültesi,
Gümüşhane
byalcin@gumushane.edu.tr

bu alanda bilimsel yayın sayısının yeterli olduğunu söylemek oldukça güçtür. Bunun nedeni sağlık turizmi türlerinden spa-wellness turizminin diğer araştırma konularına nazaran yaygın olmaması ve çoğu bilim insanının hala bilgi sahibi olmak için inceleme sürecinde oldukları bir alan olmasıdır.

2. LİTERATÜR

Dünyada anlamı ülkelere ve kullanım amacına göre değişen SPA, son dönemlerde ilgi gören turizm dallarından biridir. Suyun ve çamurun kullanıldığı özel bakımları içeren SPA, aynı zamanda akıl, vücut ve ruh ilişkilerinde iyi ve zinde olmayı ifade etmektedir. Toksinlerden arınma programları ile birleşebilen SPA, aynı zamanda, huzurlu ve sakin bir tatili simgelemektedir (Kostak, 2007).

Spa, İngilizcede kaplıca'nın tam karşılığı olan sözcüktür ve kökeni eski Walon (Belçika) dilindeki Espa'dan gelmektedir. Bu da "çeşme" anlamı taşımaktadır. Spa isimli köy Belçika'nın Arden Bölgesi'nde sularıyla ünlü bir yerleşim yeridir. Romalıların Terme'lerinde SPA sözcüğü duvarlara kazınmış ve kullanılmıştır. Bunun "Salus Per Aquam" (su ile sağlık) anlamında Latince söylemin baş harfleri olduğu iddia edilmektedir. Sözcüğün kökeni ne olursa olsun, günümüzde bir SPA modası giderek yaygınlaşmaktadır, belki de bir "SPA epidemisi"nden söz etmek mümkündür. Burada yine su ile yapılan uygulamalar ön plandadır, ama artık suyun termal ya da mineralli veya doğal olması önem taşımamaktadır. Ayrıca, su dışında bir dizi geleneksel uygulamalar da bu SPA merkezlerinde yapılmaktadır ve bunlar arasında masaj ilk sırada yer almaktadır. Aromaterapi, yüz ve vücut bakımları, çamur ve yosun maskeleri, hamam ve sauna olanakları, küçük estetik girişimler, hatta botoks uygulamaları gibi sayısız uygulama, SPA' larda uygulanmaktadır (Tübergen ve Lingen, 2002; Charlier ve Chaineux: 2009).

SPA-Wellness hizmetleri ise günümüzde oldukça yaygındır. SPA-Wellness hizmetleri vücudun dinlenmesi, ağrı ve acıların azaltılması amacıyla profesyonel ekiplerce su ve çeşitli aromatik kürler kullanılarak uygulanan bir tedavi yöntemidir. SPA kültürü, Uluslararası SPA Birliğinin yapmış olduğu sınıflamaya göre altı kısımda ele alınmıştır. Buna göre (International Spa Association, 2013):

- Kulüp SPA: Günlük kullanıma dayalı Fitness, SPA gibi sağlık hizmetlerini sunan kulüplerdir.
- Günlük SPA (Day SPA): En yaygın SPA türü olup günlük SPA hizmetleri sunulmaktadır.

- Ziyaret/Tatil Destinasyon SPA: Fiziksel sağlık profesyonelce yönetilen hizmet programları ile yerinde konaklama yapılması yoluyla sağlığın iyileştirilmesine yönelik hizmetler sunulmaktadır.

- Sağlık/Medikal/Tıbbi SPA: Sağlık ve Wellness bakımlarının, geleneksel SPA hizmetleri ile birlikte alternatif ve modern tedavi hizmetlerinin verildiği merkezlerdir.

- Thermal/Mineral/Kaplıca SPA: Kaynağından alınarak kullanılan doğal mineral, thermal veya deniz suyu ile yapılan Wellness – SPA hizmetlerini ve hidroterapi uygulamalarını kapsar.

- Tatil/Dinlenme Yeri/Otel/Resort SPA: Bir tatil yeri veya otel içinde yerleşik şekilde profesyonelce yönetilen SPA hizmetlerinin, sağlık ve iyileştirme nitelerinde SPA menü seçeneklerinin günlük veya daha uzun süreli sunulması olup Wellness hizmetlerinin de sunulmasını kapsar.

SPA’larda uygulanan terapiler arasında en popüler olanı, Talasso Terapidir. Isıtılmış deniz suyunda gözeneklerin açılmasını sağlar. Talasso terapi, insan vücuduna çok yararlı olan minerallerin ve oligo (demir, iyot, çinko gibi elementler) elementlerinin nüfuz etmesini de kolaylaştırır. Türkiye’de bilimsel yöntemlerle ve yaygın olarak deniz suyundan ve havasından yararlanma olayı Talassoterapi henüz yeterince bilinmemektedir (lker, 2002).

ISPA (Uluslararası SPA Birliği) yapılan tesisler, uygulamalar, personel vb. ile ilgili konuları inceleyen, sertifikasyonu sağlayan bir birlik olup 53 ülke tarafından desteklenmektedir. Sertifikalı olmayan SPA’lar kabul edilmemektedirler.

ISPA ve EUSPA (Avrupa SPA Birliği) Almanya ve Avrupa’nın önde gelen sigorta ve sosyal kuruluşları tarafından desteklenmektedir. ISPA araştırma verilerine göre erkekler SPA ziyaretçileri arasında üçte birlik bir kitleyi temsil ederken, 31-54 arası yaş gurubu SPA ziyaretçilerinin yarısını oluşturmaktadır. 5 Japon’dan 3’ünün (%60) son 12 ayda 1 defa SPA’ya gittiği; Amerika’da 14.615 SPA tesisi bulunduğu, ayrıca 2005 yılında 131 milyon kişi, 2006 yılında 110 milyon kişinin SPA’ya gitmesiyle yıllık gelirin 9,4 milyar dolar olduğu; Kanadalı kadınların erkeklerin 2 katı oranında SPA’ları ziyaret ettiği hazırlanan raporda belirlenmiştir (zbek ve zbek, 2010).

Spa müşterilerini bölümlendirmeye yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Guo ve arkadaşlarının Çinli spa müşterilerini tercihlerine göre bölümlendirmeye yönelik çalışmalarında spa müşterileri dörde ayrılmıştır. Tedaviye odaklı, güvenceye odaklı, fiyata odaklı ve önceden avantajlı rezervasyon arayanlar olmak üzere dört kısım müşteri profili ortaya çıkmıştır (Guo, Guillet, Kucukusta ve Law, 2015). Teksas’da otel spa ziyaretçileri tarafından aranan faydalara dayalı olarak kafa dinlemek isteyenler, ntrcler ve hedonistler olmak üzere üç ayrı müşteri bölümü belirlenmiştir (Koh, Yoo ve Jr, 2010). Guillet ve Kucukusta’nın (2016)

çalışmalarında dört müşteri bölümü belirlenmiştir: Spa tutkunları, yüksek harcamacılar, değer arayan ve fiyata duyarlı spa ziyaretçileri. Spa tutkunları en büyük olmuştur olmuştur. Onu sırasıyla değer arayanlar, fiyata duyarlı spa müşterileri ve yüksek harcamacılar takip etmiştir.

ABD'deki spa endüstrisi, satış hacminde ve tesis sayısında güçlü bir artış göstermiştir. Bu büyüme, fiziksel ve zihinsel sağlığını artırmak için dinlenme, gevşeme, egzersiz ile rahatlatan spa terapileri alabilecekleri bir yer isteyen özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra doğan nesil (bebek boomers) tarafından yönlendirilmektedir. (McNeil ve Ragins, 2005).

3. YÖNTEM

Antalya ölçeğinde deniz suyunun sağlık turizmi amacıyla kullanımının analizinin yapılması amacıyla bu çalışma tasarlanmıştır. Bu alandaki bilimsel çalışma sayısı sınırlıdır. Uzun bir kıyı şeridinde, temiz, kaliteli ve yüksek mineralli deniz suyuna sahip olmasının yanında konaklama tesislerinin hangi profile sahip turistlere deniz suyu ile spa-wellness hizmeti sundukları az bilinen ve merak uyandıran bir konudur.

Keşfedici bir nitelik taşıyan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş bu kapsamda derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Kolayda örneklem yöntemi kullanılarak, araştırma verileri 1-3 Kasım 2012 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirilen 4. Uluslararası Sağlık Turizmi Fuarı'na katılım ile elde edilmiştir. Deniz suyunu tedavi ve rahatlama amacıyla kullanan ve spa-wellness merkezi bulunan 10 otel yöneticisi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Mülakat süresi yarım saat ile bir saat arasında değişmiştir. Deniz suyu uygulamalarını tercih eden turistlerin talep yapısına ve demografik özelliklerine otel yöneticileri üzerinden ulaşılmaya çalışılmıştır. Görüşmede sorulan soruların kapsamı şu şekildedir:

- Deniz suyu terapileri kapsamında sunulan hizmetler
- İşletme profili ve çalışan profili
- Hizmet alanların özellikleri
- Hizmet alanların kalış süreleri
- Hizmet alanların motivasyonu
- Gelecek öngörülleri

Çalışmada ikincil verilerden de faydalanılmıştır. Antalya'nın deniz suyu kalitesi Antalya Halk Sağlığı Kurumu (antalyahsm.gov.tr) verilerinden ve yüzme suyu takip sisteminden (yuzme.saglik.gov.tr) elde edilmiştir. İsmet Ülker'in (Ülker, 1978) ve Süleyman Tonguç (1990) çalışmalarından faydalanılmıştır. Deniz kaplıcası tasarımı fikri Ülker'in önerisidir. Katılımcıların sayısının sınırlı olması deniz suyunun kullanımı kapsamında profesyonel olarak hizmet veren işletme sayısının da azlığını

göstermektedir. Sınırlı bilgi kaynağına ulaşılabilmesi açısından çalışma önemli veriler sunmaktadır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmaya katılan yöneticilerin 8'i erkek 2'si kadındır. Yaş aralığı 35-50 yaşdır. Eğitim seviyesi lisans ve üstüdür. Sektör tecrübeleri 10 yıl ve üzeridir. Hepsi deniz suyunun sağlık turizmi açısından öneminin farkındadır. Gelecekte öneminin ve kapsamının artacağını düşünmektedirler. Bunda en büyük etken olarak sağlıklı yaşam bilincindeki artışı ve teknolojide meydana gelen ilerlemeleri göstermektedirler. Sağlıklı yaşam bilincindeki artış temel olarak üç unsur üzerine kuruludur. Birincisi yaşam sürelerinin dolayısıyla yaşlılığın uzaması, artan hastalıklarla beraber alternatif tedavi yöntemlerinin gelişmesi ve özel ilgi turizminin kitleler arasında daha çok yaygınlaşması.

Turistlerin uyuşuna bakıldığında Alman ve Rus turistler ön plana çıkmaktadır. Antalya resort-spa otellerini tercih eden turistlerin diğer turistlere göre gelir seviyesinin yüksek, sağlık bilincinin gelişmiş olduğu düşünülmektedir (veriler, Belek ve Kundu bölgesi otelleri ağırlıklı olduğu için bu bölgelerin oda fiyatları nispeten yüksektir). Sunulan deniz suyu terapi hizmetleri fazladan ücrete tabiidir. Deniz suyu terapilerinden faydalananların büyük çoğunun (üçte ikilik kısmı) kadınlar olduğu düşünülmektedir. Spa-wellness bölümünde çalışan personel konularının uzmanıdır ve yabancı dil becerileri gelişmiştir. Hizmet alanların kalış süreleri ortalama on gündür. Deniz suyu terapileri bir takım teknik araç-gereç yardımıyla da yapılmaktadır. Isıtılan deniz suyu dışında, çamur ve yosun banyoları uygulanan diğer temel yardımcı unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır. Deniz suyu terapileri kapsamında sunulan hizmetler Tablo 1'de gösterilmektedir:

Tablo 1. Deniz suyu terapileri kapsamında sunulan hizmetler

<i>Hidromasaj</i>	Sıcak deniz suyu küvet uygulaması
<i>Balneoterapi</i>	Küvetlerde deniz suyu ile masaj uygulaması
<i>Pressoterapi</i>	Vücuda giydirilen giysi yardımıyla basınç uygulaması
<i>Algoterapi</i>	Yosunların vücuda sarılarak uygulanması
<i>Vibrosauna</i>	Vücuda titreşim uygulanarak yapılan terapi
<i>İskoç duşu</i>	Deniz suyunun yüksek basınçla vücuda uygulanması
<i>Basınçlı duş</i>	Deniz suyunun belirli bölgelere uygulanması
<i>Afüzyon duşu</i>	Deniz suyu ile yapılan bir tür masaj uygulaması
<i>Vichy duşu</i>	Yağmur yağıyor hissi veren duş uygulaması
<i>Analitik havuz</i>	Ftr uzmanı gözetiminde yapılan egzersiz
<i>Aqua gym</i>	Suda yapılan kültür fizik uygulamaları
<i>Çeşitli masajlar</i>	Aromaterapi, shiatsu, refleksoloji, sıcak taş vb.

Medikal açıdan bakıldığında spa terapisi ve balneoterapi (birbirlerinin yerine kullanılabilir) vücudu tatlı su veya mineralli sulara daldırma işlemini içerir (Kron, 2007). Talassoterapi, deniz yosunları gibi denizden türetilen ürünlerin yanı sıra deniz suyuna daldırmayı da içerir. Spa terapisi, balneoterapi ve talassoterapi, hidroterapi ile aynı koşulları tedavi etmek için kullanılabilir.

Spa-wellness turizmi açısından incelendiğinde Antalya yüksek bir potansiyele sahiptir. Antalya konaklama altyapısı olarak 500 bin civarında ziyaretçiye hizmet sunabilecek kapasiteye sahiptir. Otellerin içerisinde sunulacak, deniz suyunun da kullanımını esas alan uygulamalar bu potansiyeli ortaya koymaktadır. Zengin bitki örtüsü, parkları, kamp alanları yanında boş zamanı değerlendirebilecek aktiviteler ve fiziksel aktivitelerin (golf, trekking vb.) yapılabileceği yerler çeşitlidir.

Antalya bölgesinde Gazipaşa-Finike arasında kalan önemli kıyı kesimlerinde yapılan deniz suyu tam analiz rapor sonuçlarına göre, deniz suyunun bir litresinde genel olarak 37-39 gram/litre dolayında eriyik mineral ve tuz bulunmaktadır (Tonguç, 1990). Bu değerler, deniz kürleri açısından en uygun deniz suyu bileşimi olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ortalama deniz suyu sıcaklıklarının 9 ay olumluluk göstermesi, bölgenin deniz kürleri açısından ne denli uygun şartlara sahip olduğunu göstermektedir.

Antalya bölgesinde iklim koşulları ve deniz suyu sıcaklıklarının serbest deniz kürleri, iklim kürleri ve deniz kaplıca tedavisi açısından taşıdığı önemin belirlenmesi amacı ile Antalya- Belek, Kemer-Tekerlektepe kıyı kesimleri, bilimsel yöntemlere göre yapılan deniz suyu analiz sonuçlarına göre 37-38,8 gram/litre dolayında benzer özellikler göstermektedir. Deniz kaplıcası kür merkezlerinde, serbest deniz kürlerinin yapılabileceği uygun alanlar (plajlar) ile deniz kaplıcası kür tesisleri, eğlence-dinlenme ve spor tesisleri ile yeterli büyüklükte yeşil alanların rekreatif faaliyetler için bir arada bulunması zorunludur. Antalya kıyılarına bakıldığında bu özelliklerin tümünü fazlasıyla bulundurduğu görülmektedir. Kür amaçlı yerleşmelerin çevresi çam ormanları ile kaplı, denizi durgun olmayan ve kıyı meltemi bulunan yörelerde geliştirilmesine özen gösterilmelidir. Bu açıdan özellikle Antalya-Finike arasındaki kıyı şeridi uygundur.

Deniz kür merkezlerinin geliştirileceği yerlerde uzun yürüyüş yapmak ve çıplak ayakla rahat yürüme olanağı veren kumsalların varlığı gereklidir. Ayrıca kıyı kesimlerinde denizin sığ olması ve dalgaların kumsal üzerinde kırılarak köpük yapması önem taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında Antalya-Alanya arasındaki bölgenin uygun olduğunu söylemek mümkündür (Tonguç, 1990). Deniz kür merkezlerinde bilinen serbest deniz banyolarının yanı sıra özellikle ısıtılmış deniz suyu

kullanılarak sırabanyo², açık ve kapalı yüzme havuzları, sualtı masajı, masaj ve beden eğitimi ile sağlıklı hayat için diğer spor uygulamalarına geniş ölçüde yer verilmesi gerekmektedir. Turizm tesisleri bu uygulamaları da bünyelerinde taşıyacak bir şekilde projelendirilmelidir. Bazı kıyı tesislerinde büyük ve açık yüzme havuzları yapılmakta ancak bu havuzlara yeterli su temin edilememektedir.

5. SONUÇ

Sonuç olarak Antalya'nın deniz suyu kullanılarak sunulan sağlık (spa-wellness) turizmi hizmetleri gelişmekte olan niş bir turizm pazar bölümü özelliği göstermektedir. Sınırlı sayıda veri daha çok ilgili bakanlıklar, bazı araştırma kuruluşları, gazete ve TV haberleri, dergiler, broşürler gibi kaynaklardan sağlanmaktadır. Antalya özelinde Türkiye için gelir seviyesi yüksek turistlere hitap edebilecek ürün çeşitliliğine sahip olabilmek önemlidir. Bu ürünlerden biri de spa-wellness turizmi kapsamında sunulan hizmetlerdir. Çalışma sonucunda kadınların deniz suyu terapilerine karşı ilgisi erkeklere oranla yüksektir. Bunun nedeni olarak kadınların, sağlık, güzellik, estetik, cilt bakımı gibi özelliklere/ihtiyaçlara karşı hassasiyetlerinin yüksek oluşu söylenebilir. Sunulan hizmetler sağlık personeli (hekim, hemşire vb.) kontrolünde verildiğinden hizmet alanların güvenini sağlamaktadır. Spa-wellness kapsamında sunulan hizmetlere tüketiciler fazladan ödeme yapmaktadırlar. Bazı hizmetlerin toplamı günlük konaklama ücretinden daha fazladır. Bu nedenle gelir seviyesi yüksek turistler daha çok bu hizmetleri tercih etmektedirler. Deniz suyu terapileri özel ilgi turizmi kapsamına girmektedir. Tüketicileri bu hizmetleri satın almaya yönelten en önemli etkenler sağlık ve güzellik arayışıdır.

Antalya için önemli olan turizmin kış dönemi sürdürülebilirliğidir. Geleneksel spa/hotel spa/medical, spa/resort gibi otel spa kategorileri içerisinde uzmanlaşan konaklama tesislerinin sayısı artmaktadır. Hemen her otelin spa bölümü vardır ya da yeniden tasarlanmaktadır. Fakat spa'larda deniz suyu kullanımı sınırlıdır. Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2014) verilerinden hareketle 2017 yılı itibarıyla Antalya'da mevcut 500 bin yatak kapasitesi vardır. Bu kapasitenin senelik ortalama %50'si kullanılabilir. Antalya'da turizm işletmelerinin sayısı 2 binin üzerinde değerlendirilmektedir. Çevre ülkelere sağlık poliçesi satışı yapma potansiyeli mevcuttur.

Antalya'da deniz ve çevresinde boş zamanı geçirilebilecek yerler ve bu yerlerden azami derecelerde faydalanma noktasında çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır. Yeşil yıldız sahibi otellerin sayısı

---

² İçerisine bir insanı alabilecek büyüklükte küveti bulunan banyo uygulama mekânıdır.

artırılmalıdır. Resort Spa Hotel tasarımı yaygınlaştırılmalı, sağlık kuruluşları ile bütünleşik şekilde hizmet sunumu gerçekleştirme potansiyeli değerlendirilmelidir. Eksik uygulamalar deniz suyundan yararlanmayı bilmemekten ileri gelmektedir. Antalya için gerekli ve doğru olan; uygun büyüklükte kapalı ve açık havuz kullanımı sunan mekânların geliştirilmesi ve ısıtılmış deniz suyu kullanımı yoluyla tüm 1 yıl boyunca tesislerin işletilmesinin sağlanmasıdır. Bu tür uygulama birimleri, ana tesis bünyesinde veya bağlantılı olarak geliştirilmektedir. Bu yapıldığı takdirde yılın 4-6 ayı kapalı bulunan özellikle tatil köylerinin kârlılığı ve sürdürülebilirliği artacaktır.

Antalya'nın turizm altyapısı etkin ve verimli bir şekilde kullanılmalıdır. Belirlenen kıyı kesimlerinde özellikle tatil köyü ya da büyük kapasiteli tesislerin bulunduğu yerlerde öncelikle ısıtılmış deniz suyu kullanılarak açık ya da kapalı deniz kaplıca havuzlarının geliştirilmesi öncelikli bir konudur. Deniz suyunun ısıtılması, tatlı suya oranla çok daha ucuz ve düşük maliyetli bir uygulamadır. Bu amaçla deniz kaplıca banyosu, sualtı masajı, masaj ve egzersiz ile deniz çamuru gibi diğer kür uygulamalarının yaygınlaştırılması programlanarak, bu yerlerin gelecekte birer "Deniz Kaplıcası ve Kür Merkezi" olarak geliştirilmesi tasarlanmalıdır. Çalışma Antalya özelinde yapıldığı için sonuçları ihtiyatla yorumlanmalı ve daha büyük bir spa nüfusu ile tekrarlanıncaya kadar geçici olarak değerlendirilmelidir. Şu anda, bu umut verici pazar bölümünün anlaşılmasına yardım etmek için deniz suyunun spa-wellnes turizmi kapsamında kullanılması konusunda çok az sayıda karşılaştırma çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmanın turizm yazınında ihtiyaç duyulan spa araştırmalarını tetikleyeceği umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2014) Konaklama Tesisleri İstatistikleri, <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,175821/konaklama-tesisleri-istatistikleri.html> Erişim Tarihi: 03.05.2015
- Charlier, H., R., ve Chaineux, P., M. (2009) "The Healing Sea: A Sustainable Coastal Ocean Resource: Thalassotherapy", *Journal of Coastal Research*, 25 (4).
- Guillet, B. ve Kucukusta, D. (2016) "Spa market segmentation according to customer preference", *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, Vol. 28 Issue: 2, pp.418-434.
- Guo, Y., Guillet, B., Kucukusta, D. ve Law, R. (2015) "Segmenting Spa Customers Based on Rate Fences Using Conjoint and Cluster Analyses" *Asia Pasific Journal of Tourism*, V 21, Issue 2.
- Koh, S., Yoo, J., Jr, C. (2010) "Importance-performance analysis with

- benefit segmentation of spa goers", *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, V. 22 I: 5, 718-735.
- Kostak, D. (2007) *Turizm Hareketleri (Türkiye Örneği Üzerinden Sağlık Turizmi)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kron, J. (2007) "Water Therapies", *Journal of Contemporary Medicine*, Volume 6, Issue 6.
- McNeil, K. ve Ragins, N. (2005) "Staying in the spa marketing game: Trends, challenges, strategies and techniques" *Journal of Vacation Marketing*, Volume: 11 issue: 1, page(s): 31-39.
- Mueller, H. ve Kaufmann, E. L. (2001) "Wellness Tourism: Market analysis of a special health tourism segment and implications for the hotel industry", *Journal of Vacation Marketing*, 7 (1), 5-17.
- International Spa Association (2013) *SPA-Goers Types of Spas*, <https://experienceispa.com/resources/spa-goers> Erişim Tarihi: 06.02.2013
- Özbek, D. ve Özbek, T. (2010) "Jeotermal Kaynakların Sağlık ve Termal Turizme Entegrasyonu", *Dosya Dergisi*, C:V, No:2.
- Tonguç, S. (1990) *Antalya Bölgesi'nde Deniz Kürlerinin Sağlık Turizmine Etkisi*, Bitirme Çalışması, Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu.
- Tübergen, A. ve Linden, S. (2002) "A brief history of Spa Therapy", *Ann Rheum Dis*, 61: 273-275.
- Ülker, İ. (1978) *Kaplıca, Deniz ve İklim Kürlerinin Yöntemleri, Türkiye'nin Kaplıca Deniz ve İklim Olanakları ve Kaplıca Planlamasına Bir Yaklaşım*, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Ankara.
- Ülker, İ. (2002) *Deniz Termal Uygulamaları: "Thalassoterapi, II.Turizm Şurası Bildirileri"*, T.C. Turizm Bakanlığı, C:I, Ankara.
- Weisz, G. (2011) "Historical Reflections on Medical Travel", *Anthropology and Medicine* 18:1.